

GORIŠKI SLOVENEK

Izhaja vsako sredo in soboto.

Uredništvo in Upravništvo: Via Carducci št. 10, II. nad.

Naročnine:

Italijanska kraljevina: Celo leto Lir 10.-
— Pol leta Lir 5.- — Tri mesece Lir 2.50
En mesec Lir 1.-

Oglasi:

Oglasi na drugi strani Lir 1.- za vrsto —
Mali oglasi Lir 0.05 za besedo — Znižane
cene za letne naročnike.

Londonski sestanek.

Z velikim šumom je naznanjalo prošli teden časopisje sestanek političnih veljakov v Londonu. Že dolgo časa poprej se je govorilo o angleškem pritisku, da se bi spravilo nadaljne razgovore o še nerešenih vprašanjih v London. Konečno se jim je vendar posrečilo podreti s svojo zahtevo. Clemenceau, finančni strokovnjak Loucheur, Scialoja in drugi so se sestali dne 12. t. m. v Londonu, kjer so obravnavali važna gospodarska in politična vprašanja, kakor se glasi uradno poročilo. Dne 13. t. m. so bili ti pogovori zaključeni in plašč nepriljublivosti se je razprostrl nad tem sestankom, kojega sadov ni mogoče še videti.

Pravijo pa, da se bodo razgovori nadaljevali in tako je upati, da pride še marsikaj na dan, dasi trdijo žibudrasti časopisi, da so se sukali pogovori pred vsem glede načina, kako se bi mogel zboljšati denarni kurz evropskih zaveznikov.

Politični pogovori so zadevali tudi jadransko vprašanje, kar potrjuje vže dejstvo, da je Scialoja še pred zaključkom konference sedel v vlak in jo odpihal najprej v Pariz, od tam pa v Rim, da poroča vladi, kako rešitev ste pripravljene Anglija in Francija zagovarjati napram Ameriki. Torej zopet nova pogajanja.

Sicer pa so rodili ti pogovori zopet nova vprašanja, kakor povzdigo propadajoče obrti, oskrbovanje Avstrije z živili, toda opravičeno se domneva, da do kakih zaključkov ni prišlo v nobenem vprašanju, ampak v obče se je začrtalo le osnovnice nadaljnega delovanja.

Med še nerešenimi vprašanji dela Angležem največ preglavic rusko in turško vprašanje, koje bi sila radi rešili tako, da se bi skladalo z njihovo politikom.

Značilno pa je, da se je vseh teh posvetovanj vdeležil tudi ameriški zastopnik v osebni ameriškega poslanika Dawiesa, kar si tolmačijo nekateri z dejstvom, da so se sprijaznili zavezniki z mislijo, da je treba sprejeti tudi ameriške pridržke k mirovni pogodbi, da se ohrani danes toli zaželjeno prijateljstvo z Ameriko.

Tako se kuha vedno naprej. Čudno je le to, do postajajo ti pogovori od dne do dne zaupnejši in da se širšo javnost popolnoma prezira v kričečem nasprotju z Wilsonovim načelom, da se morajo voditi razprave med državami javno.

Očividno tolmači Wilsonova načela vsak po svoje. Le čudno je človeku pri srcu, ako pomisli, s kako svečanostjo je obljubil Wilson odpravo tajne diplomacije, a se je moral še predno je otvorila pariška konferenca svoje delovanje, pokoriti volji zaveznikov. Danes pa vidimo delovanje tajne diplomacije zopet v veliki časti, vsled česar se nas polša skrbi, da se kujajo v teh posvetovanjih načrti, ki niso v soglasju z težnjami narodov, kajti kdo nam mora jamčiti, da je peščica v Londonu zbranih diplomatov sposobna nalogi, koje si je sama nadelala. Tudi je danes položaj v Evropi in Ameriki popolnoma drugačen kakor pred 13timi meseci in je popolnoma neugoden za kaka narekovanja ali zaganja premaganim državam.

Bismarck je narekoval mirovne pogoje Francozom na bojnem polju. Današnja mirovna konferenca pa je pustila preteči 13 mesecev po zadnjem strelu na bojnem polju in ni še danes na jasnem, kako obliko naj bi dala rešitvam gotovih vprašanj. Umevno je, da prihajajo baš proti koncu največje težave na površje, kajti v prvem hipu je vsak hitro pobasal vsaj toliko, kolikor je mogel odnesti pod različnimi «legitimnimi naslovi».

Na dnu kotla, v kojem kuha mirovna konferenca so, kakor je na-

ravno, ostala vprašanja, na kojih imajo zavezniki svoj skupen interes.

Zalibog spada med ta vprašanja tudi jadransko in ni Italija kakor tudi ne Jugoslavija kriva na dolgotrajnih in brezplodnih pogajanjih, marveč leži odgovornost na kapitalistični Angliji, Franciji in Ameriki, ki se ne more sprijazniti z mislijo, da se bi odpovedala vsakemu vmešavanju v jadranske zadeve in jih prepustila onim, ki so neposredno prizadeti.

V ravno istem položaju se nahaja

tudi turško in rusko «vprašanje». Vrhunec nesramnosti je nazivljati razvoj dogodkov v Rusiji in Turčiji kot «vprašanje» ali «problem» mirovne konference. Naravna rešitev je pač ta, da pridejo ti narodi zopet sami na pravo pot, za kar rabijo popolno svobodo v vsakem oziru in bi morali ogorčeno zavrniti vsak poskus od angleške, francoske ali ameriške strani, da se bi delilo rusko ali turško državo v interesna okrožja. Upajmo da se taki naklepi izjalovijo na londonskih sestankih.

Značaj nemškega cesarja

Nemški socialist Kautsky je storil res veliko vslogo človeštvu, ker je obelodanil skrivnosti pisarne nemškega cesarja Vilhelma, kojega so hoteli nekateri še koncem vojne slikati kot nedolžnega na celi vojni.

Zanimivo je zopet čitati nadaljna razkritja, ki pričajo o zločinskem značaju nemškega cesarja. Med tem ko se je trudil državni kancler Bethmann-Hollweg, da bi preprečil cesarja o slabem vtisu, ki bi jo je povzročilo predčasno prekinjenje pomorskih vaj in odpoklicanje iste v njena pomorska pristanišča, piše cesar pod tozadevno poročilo:

«Neverjetno domnevanje! Nezaslišano! Niti na misel mi ni prišlo! Saj je vest o mobilizaciji v Belgradu, ki zamore prevzročiti mobilizaciji Rusije in za tem mobilizaciji v Avstriji.

V tem slučaju pa moram imeti na razpolago vse svoje moči na suhem in na vodi, v Baltiškem pa ni niti ene ladje. Ninam navade narekovati sličnih povelj na podlagi Wolffovih brzojavov, marveč na podlagi splošnega «položaja in tega kancler še sedaj ni razumil».

Pri drugi točki Bethmannovega bržjave, ki govori o nepriljublivosti Anglije, opazja cesar: «Ni jej treba; saj je že itak pripravljena na vojno, kakor je dokazal pregled in je tudi mobilizirana».

Lichnowsky, nemški poslanik v Londonu, opisuje v svojem poročilu z dne 16. julija nemškemu državnemu kanclerju položaj. Njegovo stališče je znano, ker je spisal tudi med vojno brošuro, radi koje je bil vržen iz pruske gosposke zbornice, ko je bila brošura objavljena brez njegove vednosti.

Ta diplomat je pisal dne 16. julija 1914, da umeje Berchtoldovo stališče popolnoma, kajti isti hoče izkoristiti «ugodno priložnost» za vojaški konflikt s Srbijo v svrhu, da ojači svoje stališče, ki je je močno omajal bukaški mir.

Vodilne avstrijske osebe so že delj časa silile na to, da bi povzdignile ugled Avstrije s kako vojno. Lichnowsky je omenil, da bi bil že prej porabil priložnost, da bi rešil slovansko vprašanje v smislu habsburških načrtov. A za tako politiko je bilo treba jasnega programa, kakoršnega Dunaj po njegovem mnenju ni imel. Lichnowsky je videl rešitev v trializmu, v kojega bi bila vključena tudi Srbija. Toda ni verjel, da bi bile na Dunaju osebe, ki bi bile kos tej težkoči, ker se bi po njegovem mnenju energično zoperstavljala Anglija vključitvi Hrvatske z Reko.

O vtisu, ki ga je dobil Lichnowsky v pogovoru z angleškim vnanjim ministrom Grey-em, poroča Lichnowsky na sledeči način:

«Angleška vlada želi živeti kakor poprej v prijateljskih odnošajih z nami in hoče obrzati svoje rezervirano stališče, dokler se bi omejeval spor na Avstrijo in Rusijo. Ako pa se bi mi zapleli v vojno s Francijo, postane položaj takoj drugačen in pod gotovimi okoliščinami se bi hitro odločila tudi angleška vlada. V tem položaju ne bi mogla namreč stati Anglija dolgo časa ob strani, ugibaje, kaj ima storiti. Ako izbruhne vojna, nastopi največja katastrofa, ki jo je doživel svet. Sicer pa mu je bil daleč vsak namen, da bi hotel žugati».

A v Berlinu se je hotelo pustiti prosto roko Dunaju. Ni bilo niti znano, kake zahteve namerava staviti Avstrija v Belgradu, a kmalu potem se zopet trdi, da se je poznalo nekatere zahteve, ki se jih pa-

smatralo za nesprejemljive. Kedar je došlo dne 22. julija besedilo avstrijskega ultimatum, je bil še čas zabraniti izročitev istega, toda že dan poprej so dobili nemški poslaniki v Londonu, Parizu in Petrogradu navodilo, da morajo podpirati avstrijsko akcijo. Še le potem, ko je poskušala Anglija posredovati, je bila odposlana iz nemškega cesarskega dvora nota, v koji se je navetovalo, da ne bi bilo zavrniti «a limine» srbskega odgovora, ki bi moral služiti kot podlaga za nadaljne razgovore. Tudi po vojni napovedi, ki je sledila dne 28. julija opoldne, je došla na Dunaj odločna nota, s koje se je zahtevalo, naj se Avstrija zadovolji z zasedbo Belgrada, a na to je odgovorila avstrijska vlada po večkratnem pospeševanju le v izogibnem smislu.

Nadaljni razgovori z Italijo niso dovedli do nikakega vspeha, ker se je takratni vnanji minister Italije Di San Giuliano branil odločno zapustiti nevtralnost stališče.

Ravno tako ni bilo mogoče spraviti v vojno grškega kralja Konstantina, ker se je bal isti povečanja Bulgarije.

Dne 1. avgusta je premišljal nemški generalni štab, kako se bi imel izvršiti pohod nemške vojske preho Belgije v sporazumu z Belgijo. Lichnowsky je imel nalog potipati v tem pogledu angleškega vnanjega ministra Grey in je poročal o tem vtisu dobesedno tako-le:

«Na moje vprašanje, je-li bi nam mogel zagotoviti Grey v imenu angleške vlade nevtralnost v slučaju, da ne bi kršili nevtralnosti Belgije, mi je isti odgovoril, da tega ne more storiti (Cesar piše ob robu: «sleparski lump torej»), ker bi to napravilo čuden vtis na angleško javno mnenje. Ako pa bi mi kršili nevtralnost Belgije, bi povzročilo to preobrat v angleškem javnem mnenju in onemogočilo angleški vladi obdržati trajno nevtralnost. (Cesar: «Basni, dosedaj angleška vlada se sploh ni zadržala nevtralnosti»). Za sedaj ni najmanjšega nagnenja nastopiti proti nam sovražno (Cesar: Lažnik, isto je rekel pred štirimi dnevi grofu Lichnowskiju). Temu se hoče Anglija vsekakor izogniti. Sicer pa bi bilo baš radi tega težko začrtati si pot, po kateri bi mogli hoditi, da bi preprečili njeno intervencijo. Grey je bil namreč mnenja, da bi bilo v slučaju vojne z Rusijo nemogoče, da se ne bi spopadli Nemčija in Francija. (Tu omenja nemški cesar, potem ko se je skliceval na dve prejšnji obvestili: «Ta človek je norc in idijot, saj so pričeli vojno Francozi s svojimi zrakovlenci, ki lučajo bombe»). Prašal sem ga, je-li bi mi mogel zagotoviti sporazum s Francijo, ker ne nameravam ne napasti ne osvoboditi si francoskih ozemelj. (Cesar: «Laži») in bi mogli potemtakem potom sporazuma s Francijo zajamčiti si tudi nevtralnost Anglije. Minister mi je rekel na to, da se bode informiral, a da se zaveda težkoče, zadržati vojaštvo od obeh strani. Splošen vtis pa je, — piše Lichnowsky — da se bi tukaj rado ostalo izven vsake vojne, le odgovor glede spoštovanja nevtralnosti Belgije je napravil tukaj skrajno mučen vtis». Cesar Wilhelm pa dostavlja konečno temu poročilu: «Moj vtis je, da je gospod Grey lažnjiv pes, ki se plaši pred lastno nizkoto in zgrešeno politikom. Noče nastopiti proti nam očitno, ampak hoče, da ga k temu prisilimo».

Nemško časopisje je radi teh objav iz sebe. Veličanstvo je postavljeno v nago luč. Izraze, ki jih je rabil cesar, doka-

zujejo njegovo nizko robotost, ki se more primerjati le berlinski ljudski govornici. Po vseh spisih mrgolje izrazi, kakor: «Idijot, goljuf, slepar, pes, svinja, prasce, tepec, Blech, Quatsch. Celo njegovi lastni pristaši so vmolknil v očigled taki robotosti in surovosti. Nemško časopisje povdarja dalje popolno nezmožnost takratnih vojaških in političnih vodilnih krogov.

Celb Moltke, ki je bil načelnik nemškega generalnega štaba, piše v nekem pismu, da je vporabiti proti Angliji vsako sredstvo, ako stopi v vojno. Potom turške zveze je treba zaneti upor v-sega mohamedanskega sveta proti Angliji. O Ameriki je mislil, da se zgraža nad nemškimi sovražniki in je celb upal, da se pregovori Ameriko, da nastopi s pomorsko akcijo proti Angliji. V plačilo se jim da Kanado...!

Takih misli so bili ti mogotci, ki so spravili: sebe in ves svet v največjo nesrečo.

Dogodki v rimskih zbornici.

Prestolnemu govoru je sledila v italijanski zbornici dolgotrajna diskusija, v kojoj je posegla vsaka stranka, kajti na prestolni govor je bilo odgovoriti, kako politično smer zavzame večina nove zbornice.

Govorniki so se vsled tega trudili, da bi vpleli v odgovor to in ono glavno točko svojega strankarskega programa.

Med tem so tekle vladi jako važne ure. Slišalo se je namreč nebroj obtožb in dosti zaslužene in nezaslužene kritike.

Glavno pozornost so želi ševda socialisti in klerikalci. Toda socialisti so se pokazali v obnašanju jako zmerne, čeravno je padla marsikaka huda grožnja buržoazskemu bloku.

Središče vse debate je seveda tvorilo vprašanje smeri italijanske politike bodisi v notranjosti, bodisi na zunaj.

Posl. Alessio je pobral vladni program, ki bi bil ta, da se bi zjedini vse stranke v skupno delovanje povdarjaje, da je vsak posameznik zainteresiran na družabnem napredku, ki se le ovira s tem, da vleče vsaka stranka na svojo stran. Dokazoval je, da je italijanska buržoazija dostopna za najširšo demokratsko preobrazbo in je istodobno priznaval zasluge, ki si jih je stekel socializem za proletarske sloje. Opozorjal pa je na nevarnost revolucij, ki zamorejo razrušiti življenja zmorno državo. Priklonil se je tudi klerikalcem in obljubil pobijanje nemoralnosti v gledališčih in kinematografih.

Za njim je povzel besedo ministerski predsednik Nitti in seveda podkrepil besede svojega prednika z materijalističnim opisom nevarnosti, kojim gre nasproti Italija, ako se bi nadaljevalo z dosedanjim zlorabo svobode in preziranjem kočljivega stališča, v kojega je zašla Italija vsled groznih v vojni doprinešenih žrtev.

Na to se je pričel precej živahen razgovor glede popravkov, ki bi bili vplesti v odgovor prestolnemu govoru.

Pri tem je prišlo do raznih predlogov, izmed kojih zasluži posebne opombe predlog Reine radi zmešnjave, ki jo je povzročil v zbornici. Reina, avtonomni socialist, je predlagal, da se bi vpletlo v odgovor zahtevo, da se izroči neobdelana zemljišča ubožnejšim slojem in onemogoči špekulacije latifundistov, kakor tudi, da se postavi tovarne in obrtna podjetja pod nadzorstvo delavcev ter da se vkrene vse potrebne predpriprave, da se veliki industrijni obrati poddržajo. To je bil torej velesocialističen predlog, ki bi ga klerikalci kot zastopniki konservativnega principa ne mogli meni nič, tebi nič, sprejeti: A vendar v veliko začudo vseh neklerikalnih strank se vidi vstati klerikalnega poslanca Maurija in izjaviti, da bode glasoval za vključenje Reinovega predloga.

Kakor pa so bili pred polomom Avstrije naši duhovniki revolucionarni, tako se štuli tudi italijanska klerikalna stranka za revolucionarno, ker meni, da ima socializem v rokah mase in noče izgledati, da je manj revolucionarna od socialistov samih. Z njihovo pomočjo je torej prodril Reinov predlog.

Toda takoj za tem je prišel še predlog Piccolija za uveljavljenje znanstvenih in svobodomiselnih načel v otroških vrtcih in elementarnih šolah. Tudi tedaj so klerikalci v svojem hrepenjenju, da bi ne zaostali za socialisti in pridobili ljudske mase brezglavno glasovali za naravnost framasonski predlog.

Njih vodja posl. Meda je nekoliko prepozno spoznal globoko zmoto, kajti svobodomiselnost vrejena šola se ne more strinjati s prostovoljno obliko pouka, ki dopušča klerikalcem široko polje delovanja. Radi tega je silil na to, da se bi obnovilo glasovanje, češ, da je bilo prvotno glasovanje krivo razumljeno.

Doseglo se je res, da je bil predlog ponovno formuliran in dan na glasovanje.

In tedaj je doživel italijanski nadut klerikalizem velikanski poraz, kajti spoznavši zahrbtnost klerikalne stranke se je združilo vse kakor en mož proti klerikalnemu bloku, ki ni dobil niti enega glasu izven svoje stranke, še celo Giolittianci so glasovali proti njim.

Tako se je maščevalo njihovo nepreudarjeno poželjenje po nadvladi, ki karakterizuje povsod klerikalne struje.

Klerikalci, ki so se pred par dnevi smatrali za odločujoč faktor v italijanski zbornici, so postali mahoma manjšina po svoji lastni krivdi. Socialisti so jim dovolj jasno povedali, da jih ne marajo v svojem spremstvu in da naj si iščejo druge tovarišije.

Ni nam treba omenjati, da je bil tudi na Goriškem položaj sličen onemu, v rimski zbornici, ako pomislimo, datur pri nas bi klerus silno rad cep tal za in preko bolševikov, pa se žalibog ne da spraviti v soglasje klerikalna in socialistična politika, kajti eno ni drugo.

Nemška Avstrija v razzulu.

Dunajska beda vpliva strahovito na ostale pokrajine Nemške Avstrije. Že dolgo časa sem se čuje glasove, da se namerava odcepiti Tirolska in Predarlško. Zadnje dni pa prihajajo vže verodostojne vesti, ki govore o odpadu teh dveh pokrajin kakor o gotovi stvari. Dunajsko javno mnenje je vsled tega jako potro, ker se je upalo do zadnjega, da se posreči Rennerju doseči v Parizu potrebna sredstva za olajšavo bede.

Vendar presoja časopis to vest precej hladnokrvno in pripisuje še vedno največjo važnost Rennerjevemu potovanju v Pariz in London.

Med tem pa, ko kroži vest, da se je proglasila Tirolska za neodvisno, poroča druga agencija, da je nacionalna liberalna stranka na Solnograškem pooblastila svoje zastopnike v deželnem zboru, da stopijo v dogovore z Bavarsko v svrhu pristopa Solnograške k bavarski državi.

Vesti iz Linca se pa glasje, da je sklenila gorenjeavstrijska liberalna stranka združenje avstrijskih Nemcev z Nemčijo.

Neznanska beda, ki je zavladala preko Nemške Avstrije, je vzbudila zavest onemoglosti med avstrijskimi Nemci, ki iščejo svoje rešitve v tem, da se znebijo odvisnosti od Dunaja, ki je danes Nemški Avstriji v največjo nadlego.

Češke šole v Nemški Avstriji.

(«Lavoratore») Praški časopis «Pravo lidy» prinaša vest, da se otvorijo na Dunaju kakor tudi v raznih drugih vkrajih češke šole. Avstrijski socialisti kažejo spravljivo tendenco v narodnostnem vprašanju, kar pospeši spravo z Rennerjem.

Med Čehoslovaško in Poljsko.

Ministerski predsednik Tušar je pojasnil narodni skupščini na dve nujni vprašanji glede umora češkega učitelja v Komoreku, okraj Tešin, da je vlada takoj odposlala protest na ententno mislijo in na mirovno konferenco v Parizu. Vlada je odredila nadalje preiskavo nad tem zločinom in predloži brez odloga izide tega preiskovanja varšavski vladi kakor tudi vevlastim sporazuma.

Med Poljsko in Čehoslovaško so zadnji čas razmere jako napete. Enako napeti so tudi odnošaji med Čehoslovaško in Mažarsko, konstatuje se pa istodobno zblizanje med Nemško Avstrijo in Čehoslovaško.

Nekateri listi poročajo, da stori Čehoslovaška vse možne korake, da pomaga Nemški Avstriji iz bede pod pogojem, da bode ententa podpirala Čehoslovaško. Te dni se pričakuje v Pragi Rennerja, da se dovrše trgovinski in gospodarski dogovori. Zanikuje se odločno vest, da bi imelo to potovanje političen značaj.

Mažarsko razočaranje.

Mrzla zavrnitev od strani vrhovnega sveta mažarske zahteve, da bi izpustila Rumunija gotove Mažarone, ki se nahajajo v ozemlju zasedenem po Rumuniji in so imenovani članom mažarske mirovne delegacije, je vničila nade in iluzije, ki so se porodile v Budimpešti vsled navidezne naklonjenosti nekaterih zastopnikov entente. Sedaj je celó nanznanen prihod nove vojaške medzavezniške komisije, v koji so zastopani tudi mali narodi, kakor: Jugoslavija, Čehoslovaška in Grčija, da ugotove škodo, ki so jih prizadale Mažarski rumunske in jugoslovanske zasedbene čete. Toda mažarske iluzije niso še popolnoma zamrle. Nacionalistično časopisje, h kemu spada vse budimpeštansko, soglašava v trditvi, da je treba mirovne pogoje, ki se sedaj sestavljajo previdno razmotrivati. Med tem postaja tudi narodna vojska vsak dan večja. Ministerski svet je vže imenoval mirovno delegacijo, kojoj vodi znani reakcionarc Appony.

Te dni je bil v Budimpešti zaključen tudi dolgotrajen proces proti „Leninovým sinovom“, neki vrsti posebno fanatičnih bolševikov, ki so ustrahovali v dobi Bela Kunove vlade trško meščanstvo. Štirinajst od njih je bilo obsojenih na smrt.

Mirovno pogodbo podpiše Mažarska kmalu po božičnih praznikih v Neujleju. Čudno je, da se zavzemajo v zadnjem času nevtralne države za mažarsko osodo, ki res ni vredna velikega pomilovanja. Pred nekimi dnevi so se namreč oglašili pri ministerskem predsedniku Huszerju zastopniki Danske, Španjske, Norveške in Švedske obljubivši vsak v imenu svoje vlade katerokoli pomoč v svrhu hitro obnovitve Mažarske.

Nacionalizem in internacionalizem.

Jako komodno je uganjati nacionalizem v udobni sobici, kavarni ali postranski sobici v gostilni, ali drugače izgleda nacionalizem v praksi. O tem vam vedo povedati pred vsem veliki trgovci, ki so prisiljeni iskati si svojega blaga izven mej svojega naroda.

Kljubu temu, da je vsaka država takorekoč zagrajena z žico, ne poznamo aržave, ki bi imela v sebi toliko moči, da ne bi potrebovala nobenega vnanjega dotoka v blagu in denarju.

Vsi imamo še v spominu žalosten konec osrednjih držav, ki so si domišljale, da je mogoče nadaljevati življenje, četudi so odrezane od celega sveta. Ta nesrečna ideja je bila kriva strašnega poloma, ker je izzvala v ljudeh prepričanje, da bode trpljenje vsak dan večje, ako ne odjenja železni obroč, ki jih je obdajal skozi dobrih štirih let.

Nič ne pogrešimo, ako vzdržujemo trditev, da si nacionalizem postavlja sam ob sebi ta umetni obroč in s tem nehotè zapira pot blagostanju in potrebnemu sporazumu narodov. Ljudstvo samo ne zna precenjevati nevarnosti, v kojoj je peha pijani nacionalizem, ki vidi v človeku le narodnost in pozablja na potrebe človeka, ki gredo preko vseh narodnih pomislekov.

Nekdaj v starih časih je bilo res nekaj posebnega v narodnostih, kajti narodi so se razločno razlikovali po šegi, oblekah, verah, civilizaciji in drugih posebnostih. Ko si prišel par sto kilometrov daleč, nisi našel edino le druge govornice, ampak popolnoma novo deželo in nove ljudi, a danes lahko prejadraš Evropo od Petrograda pa do Gibraltara in našel bodeš vedno iste ljudi, ki se po obleki in noši v ničemer več ne razločujejo in je edino še jezik, ki loči človeka od človeka.

Čudil se bodeš, da je v teku stoletij napravila civilizacija tak napredek, da je odpravila razlike med narodi. Ta proces pa ni še končan, ampak se nadaljuje še vedno intenzivneje. Kultura je dandanes največja vez narodov in čim globokejše zarije kultura svoje korenike v človeško družabno življenje, tim lažje se bode vršilo medsebojno poznavanje in spoštovanje, iz česar se mora izcimiti dru-

gače pojmovanje o narodih in o narodnih državah.

Seveda v današnjih razmerah, v kojih je vscevl nacionalizem tako bujno, kakor nikdar, se zdi tako pojmovanje takorekoč utopistično, a kdor je le količkaj dalekovidnejši, si ne more prikrivati možnosti da bi narodne napetosti obstajale še dalje, kajti v takem mrzličnem življenju ne bi bilo mogoče vspostaviti ravnotežja med državami.

Mislimo si pa lahko, da ne more biti v interesu nobene države oviranje vspostavitve mednarodnih trgovskih in gospodarskih odnošajev. V kako zadrego bi prišla večina držav, ako ne bi mogla vspostaviti občevanja s svojimi sosedi.

Najlepši način prepričati o nesmiselnosti doslednega nacionalizma zagovornike narodnega šovinizma bi bil ta, da se bi jih zaprlo v območje njihove države naloživši jim, da naj si oskrbijo sami vse svoje potrebščine. To je edini argument, s kojim skuša Nitti pobijati nemirne nacionalistične duhove v italijanski zbornici in je tudi po našem mnenju edino sredstvo, ki zamore vplivati kakor mrzel curek na razburjene nacionaliste, ki ne brzdajo svojih poželjenj.

To je tudi glavni povod ruskih bolševikov, da želè priti do zopetnega občevanja z ostalim svetom, kajti pri vsem bogatstvu in razsežnosti ruske države, je nemogoče ruskemu narodu vstrajati v popolni osamljenosti od ostalega sveta. Civilizacija sama na sebi ne prenese te osamljenosti in bi ginevala v taki meri, da bi narod v malo letih popolnoma podivjal in postal tako lahka žrtev osvojevalnih poželjenj, kajti zgodovina sama nas uči, da si je civilizacija z lahkoto podvrgla narode, ki so živeli še v primitivnem stanju. Vsa Amerika je zavojevana od evropske civilizacije, koji se je moral umakniti avtohtoni prebivalec-nacionalist, ki je z obupnostjo branil svojo grudo pred „belokočci“, a je bil naposled z lahkoto „absorbiran“ od novih plemen.

Kaj pa bi rekel nacionalist, ako bi mu opomnil, da je suknja, ki jo nosi, proizvod italijanske manufakture, srajca in klobuk istotako, britev in gumbi izdelek nemške industrije, kruh argentinski pridelek i. t. d.; Odgovoril bi ti ježno, da je plačal s svojim denarjem, nakar mu pa lahko zopet zavrneš, da je vrhu tega še dobiček pri tej kupčiji zlezel v žep njegovih narodnih nasprotnikov. Kakor ni človeka, ki bi se mogel sam sebe vzdrževati brez pomoči svojega bližnjega, tako tudi ni naroda, ki bi mogel pogrešati prijateljstva sosednih narodov.

Iz tega sledi pač dovolj jasno, pa se vrši življenje civiliziranih narodov v znaku medsebojnega spnzazuma, ki znači povsod napredek, nikakor pa ne nazadovanje.

Ob enem pa nas učè ti zgledi, da ni neobhodno potrebno, da bi zgubil narod svoj jezik in kulturo, ako se je spustil v občevanje s sosedom, četudi je isti močnejši po številu in bogatstvu. Vsa stvar leži v pravilnem ocenjevanju okoliščin in samozavesti. Brez le te poslednje pa je itak vsak napor za ohranitev narodnih znakov nemogoč.

To smo omenili v prepričanju, da se ne moremo izogniti vplivom internacionalnega stremljenja po zblizanju, kakor tudi da ne moremo zgubiti svoje narodnosti, ako se nam posreči podvreči lastnim stremljenjem pridobitve mednarodnega napredka, tako da se z njim dvignemo na ono stopinjo kulture, ki so jo dosegli drugi narodi. Naša narodnost pa bode smrtno ogrožena, ako bodemo zastajali in se branili vsakršnega gospodarskega in kulturnega stika z drugimi narodi.

Izdajatelj: JOSIP PERNEL.
Upravitelj in urednik: Karol Južič.
Tiskarna G. Juch v Gorici.

POZOR!

Išče in kupuje se vsako množino drvi za kurjavo in plačuje se dobro. Ponudbe je nasloviti na uredništvo „Goriškega Slovenca“.

Kuharica za Trst,

večša vsih hišnih del, se takoj proti dobri mesečni plači sprejme. Pojasnila se daje kapucinska ul. 11.

Orazietti in Angelini

Velika zaloga črnega in belega vina iz Kojskega.
KONKURENČNE CENE

Na Piacuti (Piazza N. Tommaseo) nasproti cerkve.

!BAZAR!

Na Verdijem tekališču Corso Giuseppe Verdi 13

Se nahaja bogata zaloga galanterij, papirja, dišav, toaletnega mila, steklenin, glinastih posod in posebno bogata izbira razglednic in časnikov.

Prodaja se vse na drobno in na debelo Edina zaloga papirja „Abadie“

S cenami ne more nihče konkurirati.

: Leopold Zakraisek :

JOSIP VODOPIVEC

Gorica, Corso G. Verdi 11

TRGOVINA
Perilo,
manufakture in izvršene obleke

Naznanjam, da sem začel strehokrilno obrt

v Gorici (Largo Nicolò Pacassi 3 in 5)

in se priporočan hišnim gospodarjem, ki sem jo v stanu dobro in hitro postreči. Sprejemam tudi izdelovanje vsakovrstnih načrtov in stavbenih proračunov.

Maksimiljan Poberaj arhitekt.

Društvo za avtomobilni promet inž. F. Ribí & C. - Gorica

AUTOMOBILNA PROGA

Gorica - Červinjan

8.45	17.00	↓ Gorica	↑	8.35	14.00
10.20	18.35	↓ Červinjan	↑	7.00	12.30

POSTAJE: Farra, Gradišče, Zagrad, Romans, Versa, Tapogliano, Campolongo, Cavenzano, Perteole, Saciletto.

AUTOMOBILNA PROGA

Gorica - Ajdovščina - Postojna

7.00	16.30	↓ Gorica	↑	9.45	19.15
8.25	17.55	↓ Ajdovščina	↑	8.30	18.00
8.40	18.10	↓ Vipava	↑	8.00	17.00
10.40	—	↓ Postojna	↑	—	14.30

POSTAJE: Ajševica, Šempas, Čerriče, Cesta, S. Vid, Razdrto, Hruševje, Hraše.

G. Temil - Gorica Via G. Carducci št. 1 nasproti Montovi hiši

Možarna in brusilnica na električno gonilno silo.

Bogata zaloga vsakovrstnih rezil.

Prevzame se brušenje vsakovrstnega rezilnega orodja in se jamči za izvršeno delo.

Lastnik ima na razpolago izurjene delavce v popravljanju kirurških in drugih sličnih orodij.

Prodaja tudi toaletne predmete

SIGON JOSIP

Gorica, Ulica Rastello 8

Velika zaloga vsakovrstnih ur, verižic in zlatenin

Najnižje cene

BANCA DELLA VENEZIA GIULIA - GORIZIA

Banka za Julijsko Benečijo v Gorici

Anonimna družba - Društvena glavnica L 1,000.000

Agencije:

Ajdovščina, Ajello, Gradišče, Gradež, Červinjan, Kormin, Tržič.

Depoziti - posojila - odračuni

Brezplačna emisija bančnih nakazov, ki so vporabljeni po celem kraljestvu

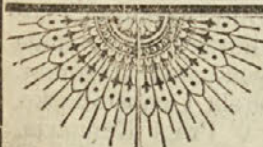
Pozor

Ako potrebujete dobro, lepo in ceno blago pojdite vsi v manu-fakturno trgovino:

Oskar Pascual & Comp.

v starem Raštelu, na številki 10, od koder pojdete zadovoljni domov.

Izbera v različnih vrstah manufakturnega in modnega blaga kakor tudi v dovršenih oblekah je izredna velika

Pozor